

20.09.2021

Asia/9

§ 644

V 13.10.2021, Valtuutettu Jenni Pajusen aloite paluumuuttajien Helsinkiin houkuttelusta

HEL 2021-002236 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:
Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Jenni Pajusen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Elina Nurmi, maahanmuuttopäällikkö, puhelin: 310 36400
elina.nurmi(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 17.02.2021 Pajunen Jenni Paluumuuttajat kotiin: Helsingin on houkuteltava suomalaisia huippuosaajia maailmalta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Jenni Pajunen ja 18 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa, että Helsingin tulee houkuttaa aktiivisesti suomalaisia huippuosaajia maailmalta etenkin työvoimapula-aloille. Aloitteen allekirjoittajat toteavat, että koronapandemia on saanut monet ulkomailla asuvat suomalaiset pohtimaan paluumuuttoa Suomeen. Moni paluumuuttaja on kuitenkin kuvailut haasteita, joita he ovat kohdanneet palattuaan Helsinkiin. Haasteita on ilmennyt muun muassa puolisoiden työllistymisessä, ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisessa, sopivan päivähoito- tai koulupaikan löytämisessä lapsille sekä monimutkaisissa verotustilanteissa. Aloitteessa esitetään, että Helsinki laatii (1) selvityksen ulkomailta takaisin Helsinkiin muuttavien Suomen kansalaisten (ns. paluumuuttajien) kokemuksista ja heidän kohtaamistaan haasteista, (2) toimenpideohjelman palveluiden parantamiseksi sekä (3) kohdennetun, säännöllisesti päivittyvän ohjeistuksen paluumuuttajien alueelle sopeu-

tumisen helpottamiseksi. Aloitteessa esitetään lisäksi, että kaupunki käynnistää (4) kohdennettua markkinointia, jolla potentiaalisia paluumuuttajia houkutellessaan Helsinkiin etenkin työvoimapula-aloille.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus pitää toimenpide-ehdotuksia (2)-(4) perusteltuina ja katsoo, että ne voidaan riittävällä tavalla huomioida osana jo käynnistyneitä tai suunnitteilla olevia toimenpiteitä, jotka on kuvattu lyhyesti alla. Lisäksi se katsoo, että toimenpide-ehdotuksessa (1) esiin tuotu selvitystarve on keväällä 2021 toteutuneiden toimien myötä olennaisilta osin poistunut.

Tietopohjan vahvistaminen

Paluumuuttajien kokemuksista ja palvelutarpeista on saatu kevään 2021 aikana paljon uutta tutkimustietoa, minkä johdosta kaupunginhallitus toteaa, ettei tarvetta aloitteen mukaisen selvityksen laatimiseen enää tällä hetkellä ole. Siirtolaisinstituutti julkaisi kesäkuussa 2021 laajan kyselytutkimuksen (Hovi, Tervonen & Latva-White 2021) maastamuutosta ja ulkосуomalaisuudesta, johon vastasi yli 3100 ulkосуomalaista 85 eri maasta. Kyselyssä kartoitettiin vastaajien elämäntilannetta, yllirajaista arkea, identiteettiä, poliittista osallistumista, uskonnollisuutta sekä palvelu- ja neuvontatarpeita. Tutkimustulokset tukevat aloitteen allekirjoittaneiden näkemystä siitä, että monet ulkосуomalaisista – erityisesti paluumuuttoa harkitsevat sekä pidempään ulkomailla asuneet – kaipaavat tukea monien käytännön asioiden hoitamisessa. Vastauksissa nousivat toistuvasti esiin erityisesti verotukseen, työllistymiseen, sosiaaliturvaan, terveydenhuoltoon, kieleen sekä lasten päivähoitoon ja koulutukseen liittyvät tarpeet. Palvelu- ja tietotarpeita liittyi lisäksi muun muassa lupa- ja eläketurva-asioihin sekä ulkomaalaistaustaisen puolison sopeutumiseen.

Kyselytutkimuksen löydökset ovat yhdenmukaisia aiemmista tutkimuksista ja selvityksistä (esim. Alves 2020, Arvola 2019 ja Uudenmaan Liitto 2012) saatujen tulosten kanssa. Ensikäden tietoa Helsinkiin muuttavien osajien ja heidän perheidensä palvelu- ja tietotarpeista on kertynyt vuodesta 2017 alkaen runsaasti myös International House Helsingin asiakaspalvelussa. International House Helsingissä asioi ennen koronapandemian alkua keskimäärin 6000-9000 asiakasta kuukaudessa. Tietoa asiakastarpeista hyödynnetään monipuolisesti palvelujen ja opasmateriaalien kehittämisessä ja oikein kohdentamisessa.

Osaajien houkuttelu

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kaupunki on houkutellut vuodesta 2019 alkaen aktiivisesti erityisesti ICT- ja teknologia-alojen osaajia, sijoittajia sekä startup-perustajia ja -tiimejä Helsinkiin yhteistyössä valtion, alueen yritysten ja korkeakoulujen kanssa. Vuosien 2020-2021 aikana toteutettiin muun muassa Helsinki Freedom (myhelsinki.fi/en/work-and-study/helsinki-freedom) sekä 90 Day Finn -kampanjat (helsinkibusinesshub.fi/90-day-finn), jotka ovat tähän mennessä tavoittaneet yhteensä yli 122 miljoonaa ihmistä. Keväästä 2021 alkaen odotettavissa on merkittävä tasoloikka osaajien, investointien ja vierailijoiden houkuttelussa kun Helsinki Business Hubin ja Helsinki Marketingin toiminnot yhdistetään uuteen Helsinki Partners kaupunkimarkkinointi- ja investoin-yhtiöön.

Jatkossa kohdennettua markkinointiviestintää on tarkoitus suunnata myös kierto- ja paluumuuttajille osana valtion ja suurimpien kaupunkien yhteisen Talent Boost -toimenpideohjelman toteutusta. Päävastuu Talent Boost -ohjelman toimeenpanosta valtionhallinnossa on Business Finlandilla. Kaupungin omassa toiminnassa kansainvälisten osaajien (ml. paluumuuttajien), opiskelijoiden ja yritysten houkuttelu tulisi jatkossa kytkeä vielä nykyistä tiiviimmin osaksi kokonaisvaltaista brändityötä. Lisäksi tavoitteeksi tulisi asettaa paluumuuttajien ja muiden ulkosuomalaisten verkostojen tehokkaampi hyödyntäminen brändityön jalkauttamisessa.

Osaajien asettautumisen tuki

International House Helsinki ja puoliso-ohjelma

Helsinkiin saapuvien kansainvälisten osaajien ja perheiden asettautumista tukeva palveluntarjonta on ollut vuodesta 2017 alkaen keskitettyinä International House Helsinkiin. International House Helsinki (lyh. IHH) tarjoaa valtaosan maahantulon alkuvaiheen kannalta keskeisistä neuvonta- ja viranomaispalveluista saman katon alta. Apua on saatavilla muun muassa rekisteröitymis-, verotus-, eläke- ja sosiaaliturvasioiden vireillepanoon, työnhaun käynnistämiseen, asunnon etsimiseen sekä sopivien päivähoito- ja koulupaikkojen löytämiseen. Palvelut ovat kokonaisuudessaan sekä vieraskielisten maahanmuuttajien että paluumuuttajien ja heidän kanssaan Helsinkiin saapuvien perheensä jäsenten hyödynnettävissä.

Lisätuen tarpeessa oleville ulkomaalaistaustaisille puolisoille kohdennettuja tukitoimia on tarjolla lisäksi muun muassa kaupunkiin tutustumiseen, sosiaaliseen verkostoitumiseen sekä työmarkkinoille kiinnittymiseen IHH:n yhteydessä toimivan puoliso-ohjelman (Spouse Program) kautta. Puoliso-ohjelmaan oli kevään 2021 loppuun mennessä ilmoittautunut yli 430 puolisoa ja 50 yrityskumppania. Paluumuuttajia Helsingissä palvelevat IHH:n ja puoliso-ohjelman lisäksi muun muassa Fami-

lia ry:n Puolison polku -palvelu sekä ulkosuomalaisten neuvonta- ja edunvalvontajärjestö Suomi-Seura.

Opasmateriaalit

Aloitteen allekirjoittajat ehdottavat, että paluumuuttajille laaditaan kohdennettu, säännöllisesti päivittyvä ohjeistus alueelle sopeutumisen helpottamiseksi. Paluumuuttajien neuvontatyössä hyödynnetään jo tällä hetkellä kaupungin yhteiskumppanien ja sidosryhmien tuottamia, räätälöityjä opasmateriaaleja, kuten Tekniikan akateemisten liiton julkaisemaa Kotimaahan palaajan opasta (2007) sekä Suomi-Seuran Seniori paluumuuttajan opasta (2020). Paluumuuttajien ja heidän perheidensä tietotarpeisiin vastaa jatkossa hyvin myös syksyn 2021 aikana julkaistava Newcomer's Guide -opas (suom. Muuttajan opas). IHH:n asiakkaita varten laadittu opas tarjoaa kattavasti tietoa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa hoidettavaksi tulevista käytännön asioista sekä alueen palvelu- ja elämystarjonnasta. Opasmateriaalia tullaan jakamaan International House Helsingin kanavissa kaikille Helsinkiin muuttoa harkitseville sekä tänne hiljattain saapuneille. Uusia, räätälöityjä ohjeistuksia ja palveluita on luvassa jo lähiaikoina myös muille kaupungin kasvun kannalta tärkeille asiakasryhmille, kuten ulkomailta Helsinkiin saapuville startup-yrittäjille.

Osaajien työllistymisen tuki: työllisyyden kuntakokeilu ja osaamisen tunnistamisen palvelut

Paluumuuton yhteydessä ajantasaista tietoa ja konkreettista apua kävätään usein erityisesti työllistymisessä. Maaliskuusta 2021 alkaen työnhakijaksi ilmoittautuneita helsinkiläisiä paluumuuttajia on palveltu Helsingin työllisyyden kuntakokeilussa. Kokeilun asiakkaana paluumuuttajan käytössä ovat kuntien järjestämistä vastuulle maaliskuussa siirtyneiden TE-palveluiden sekä kaupungin omien palveluiden lisäksi muun muassa Metropolia Ammattikorkeakoulun ja kaupungin yhteistyönä kehitettävät osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen palvelut. Metropolia Ammattikorkeakoulun tarjoamalla palveluilla pyritään tehostamaan ulkomailta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä nopeuttamaan siirtymiä yksilöllisille ura- ja koulutuspoluille. Nopeita siirtymiä työmarkkinoille tuetaan kuntakokeilun aikana myös muun muassa aiempaa yksilöllisemmän asiakaspalvelun, tehostettujen osaamiskartoitusten sekä työnantajille tarjottavan rekrytoinnin tuen avulla.

Kaikille yrittäjyydestä tai startup-yrittäjyydestä kiinnostuneille tarjolla on lisäksi koko NewCo Helsingin laaja palveluvalikoima, johon sisältyvät muun muassa maksuton yrityksen perustamis- ja kasvuneuvonta sekä

heinäkuussa 2021 käynnistynyt kansainvälisten tiimien Helsinkiin sijoittumisen tuki.

Työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton tiekartta

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto käynnisti loppukeväällä 2021 valmistelun Helsingin työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton tiekartan laatimiseksi. Tiekartta määrittää kaupungin kansainvälisten osaajien houkuttelua ja alueelle sitouttamista koskevan tahtotilan sekä täsmentää toiminnan keskeiset tavoitteet ja niiden mittarit, pääkohderyhmät ja vastuutahot. Tiekartassa paluumuuttajat huomioidaan omana asiakassegmenttinään. Tiekartan on määrä valmistua syksyn 2021 aikana.

Kaupunginhallitus katsoo, että tiekartta poistaa valmistuessaan tarpeen erillisen, paluumuuttajia koskevan toimenpideohjelman laatimiseen.

Lähteet

Alves, S. (2020), Mikä ihmeen pamu: paluumuuttajan tarve kotoutumispalveluihin, Siirtolaisinstituutti:
<https://www.theseus.fi/handle/10024/334571>

Arvola, O. (2019), Siivet vievät, juuret Suomessa – Suomi-Seura ulkosuomalaisnuorten palvelujen tarjoajana: <https://suomi-seura.fi/wp-content/uploads/2019/10/Nuorisoselvityksen-raportti-2019.pdf>

Hovi T., Tervonen M. & Latvala-White H. (2021), Muuttuva ulkosuomalaisuus – kyselytutkimus maastamuutosta ja ulkosuomalaisuudesta: https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/181268/Raportit_3_www.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Suomi-Seura (2020), Seniori paluumuuttajan opas: <https://suomi-seura.fi/wp-content/uploads/2020/02/Senioripaluumuuttajan-opas-2020-1.pdf>

Tekniikan akateemisten liitto TEK (2007), Kotimaahan palaajan opas: <https://www.tek.fi/fi/cm/brower?id=workspace%3A//SpacesStore/b0992478-c4c7-43ba-8327-d889ee342b87%3B1.0>

Uudenmaan Liitto (2012), Paluumuuttajien työllistyminen ja palvelut: https://www.uusimaaviikko.fi/files/6310/Paluumuuttajien_tyollistyminen_ja_palvelut.pdf

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

20.09.2021

Asia/9

Elina Nurmi, maahanmuuttopäällikkö, puhelin: 310 36400
elina.nurmi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 17.02.2021 Pajunen Jenni Paluumuuttajat kotiin: Helsingin on houkuteltava suomalaisia huippuosajia maailmalta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566